

ONDERZOEK DOOR
HEMBYSE ARCHEOLOGIE :
site Welden, Ronsen Heerweg 77

Voorliggend document is een:

Historisch/archeologisch onderzoek	☐
Verslag van resultaten (archeologienota of nota)	☐
Aanvraag toelating vooronderzoek	☐
Aanvraag onderzoek i.k.v. wetenschappelijke vraagstelling	☐
Programma van Maatregelen (archeologienota of nota)	☒
Archeologierapport (vlakdekkende opgraving)	☐
Eindrapport (vlakdekkende opgraving)	☐
Privacyfiche (enkel AOE)	☐
Ander:	☐

MAATREGELEN :

GEEN VERDER ONDERZOEK

INHOUDSOPGAVE

1	Administratieve fiche.....	3
1.1	Situering van het onderzoeksgebied.....	3
1.2	Projectcodes of ID nummers.....	5
1.3	Betrokken actoren.....	5
1.4	Bewaring van de data	7
2	Dataset en waardering	8
2.1	Bestaande data.....	8
2.2	Ontbrekende data	10
2.3	Antwoord op de onderzoeksvragen	11
2.4	Waardering	15
3	Literatuuroverzicht	17
3.1	Naslagwerken	17
3.2	Online bronnen.....	18

1 Administratieve fiche

1.1 Situering van het onderzoeksgebied

Gewest	Vlaams Gewest	
Gemeente	Oudenaarde	
Deelgemeente	Welden	
Straat en straatnummer	Ronsen Heerweg 77	
Lambert 72-coördinaten	N	X: 101470,249m x Y: 174669,126m
	Z	X: 101463,767 m x Y: 174582,739m
Oppervlakte	3.789,66m ²	0,37 ha
Oppervlakte bodemingreep	787 m ² dakoppervlakte; 800 m ² paardenpiste, infrastructurele en groene aanleg	
100667 175143 101267 174543 101867 173943 Brugge Sint-Niklaas Gent Roeselare Kortrijk Aalst Mechelen Leuven Hasselt Antwerpen HEMBYSE - 2022 E 372 - Aanmaakdatum van plan nr. 001 23/08/2022 - Onderwerp: topografische situering ↑ 310 meter Afdrukschaal (A5) 1:10.000		
Kadastrale situering	Afdeling	10
	Sectie	B
	Percelen	753A; 753B ¹

¹ In de archeologienota heeft het PVM betrekking op één kadastraal perceel dat ondertussen is opgedeeld in twee kavels.

Datum van toekenning van de onderzoeksopdracht aan Hembyse bv	19 mei 2022	
Situering van de opdracht binnen het archeologietraject	Uitgesteld vooronderzoek	
Wettelijk kader	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.	
Opgemaakt volgens :	De Code van Goede Praktijk (hierna: CGP) voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en voor het gebruik van metaaldetectoren, werd op 11 december 2015 door de bevoegde minister vastgesteld. Sinds 1 april 2016 vervangt de Code van Goede Praktijk definitief de archeologische Minimumnormen. Sinds 1 april 2019 geldt versie 4.0 van de Code.	
Duur van de opdracht	5 werkdagen	
Kostprijs van de opdracht (enkel zichtbaar in privacyfiche)		

1.2 Projectcodes of ID nummers

	Projectcode	ID nummer
Bureaustudie	2021 B 335	17921
Landschappelijke boringen	2021 B 336	17921
Verkennde boringen		
Waarderende boringen		
Prospectie met ingreep in de bodem	2022 E 372	
Opgraving		
Interne projectsigle Hembyse BV	WEL-RHW	

1.3 Betrokken actoren

Erkend archeoloog (rechtspersoon)	Hembyse BV (OE/ER/Archeoloog/2017/00193)
Erkend archeoloog (natuurlijk persoon)	Bart De Smaele (OE/ERK/Archeoloog/2015/00070)
Veldwerkleider	Bart De Smaele
Assistent-archeoloog/archeologen	
Aardkundige, assistent-aardkundige	Hadewijch Pieters (OE/ERK/Archeoloog/2017/00168)
Conservator	
Natuurwetenschapper	
Geofysicus	
OCE-deskundige	
Materiaaldeskundige	
Fysisch-antropoloog	
Andere (regio)specialisten	

Initiatiefnemer (enkel zichtbaar in de privacyfiche)		
	Privaatrechtelijk	☒
	Publiekrechtelijk	☐
Omgevingsvergunning:	Verkaveling van gronden (verkaveling)	☐
	Verkaveling van gronden (afsplitsing)	☐
	Stedenbouwkundige handelingen (slopen)	☒
	Stedenbouwkundige handelingen (bouwen)	☒
Bevoegde overheid	Vlaamse Overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed	
	Werkgebied WA1	

1.4 Bewaring van de data

Plaats en jaar van uitgave	Gentbrugge, 2022
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie, volgnummer:	236
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2022. <i>Nota van het uitgesteld vooronderzoek aan de Ronsen Heerweg 77 te Welden,</i> Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 236, Gentbrugge.
Bewaring van archief en ruwe data	Hembyse BV Vogelhoekstraat 25A 9050 Gentbrugge
Bewaring archeologisch ensemble	n.v.t.
Gebruiker van het archeologisch ensemble	n.v.t.
Bevoegde IOED/OEGemeente	IOED Vlaamse Ardennen
Bevoegd Onroerend Erfgoeddepot (definitieve bewaarplaats van het archeologisch ensemble)	SOLVA Archeologisch Depot

2 Dataset en waardering

2.1 Bestaande data

Het archeologietraject bestaat uit een aantal onderzoeksmethodes, waarvan is afgewogen of deze “mogelijk” (uitvoerbaar), “nuttig” (archeologisch relevant), “schadelijk” (schadelijk voor het archeologisch bodemarchief) en noodzakelijk (noodzakelijk voor de waardering van het archeologisch kennispotentieel) zijn.

Op basis van het uitgevoerde traject kunnen de reeds toegepaste methodes worden getoetst.

Bureauonderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Eerder uitgevoerd
	☒	☒	☐	☒	☒

toelichting

Op basis van het bureauonderzoek waren er ogenschijnlijk niet voldoende gegevens om het archeologisch kennispotentieel van het gebied in te schatten.

8

Controleboringen	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Eerder uitgevoerd
	☒	☒	☐	☐	☐

toelichting

Er werd onmiddellijk overgegaan tot de uitvoering van landschappelijke boringen.

Landschappelijke boringen	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Eerder uitgevoerd
	☒	☐	☐	☐	☒

toelichting

Tijdens het landschappelijk bodemonderzoek werden geen paleo-horizonten aangeboord, waardoor de conclusie werd getrokken dat er geen kans was op de aanwezigheid van bewaarde steentijdartefactensites. Er kon worden overgegaan tot een prospectie in de bodem.

**Prospectie met
ingreep in de
bodem ifv
sporensites
(proefsleuven,
proefputten)**

Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Eerder uitgevoerd
☒	☒	☒	☒	☐

toelichting

In een uitgesteld archeologietraject was een proefsleuvenonderzoek mogelijk, na de sloop van de bestaande gebouwen en het uitbreken van de aanwezige verhardingen. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd vastgesteld dat er sprake was van nederzettingsafval (afkomstig uit kavelgreppels en een enkele haardafvalkuil) uit de Late Middeleeuwen, met een enkel residueel fragment tegula uit de Romeinse periode. Sporen en structuren die aan voornoemde nederzetting kunnen worden verbonden, werden niet aangetroffen. Gezien de voornamelijk bovengrondse bouwwijze in de 14^e eeuw (en later) zijn de sporen van de bewoning in de periode van de Late Middeleeuwen tot de 18^e eeuw (verschijnen van de baksteenbouw op de site) niet bewaard – indien deze zich al binnen de reikwijdte van het huidige onderzoeksgebied zouden hebben bevonden.

9

Dit leidt tot de vraag: zijn deze methodes voldoende zodat een inschatting van het archeologisch kennispotentieel en een waardering van de eventueel reeds gekende archeologische sporen mogelijk zijn ?

Antwoord: JA ☒ NEE ☐

Indien de dataset volledig is, kan deze aan de geplande werken worden getoetst en kan een beslissing genomen worden over de impact van de geplande werken.

Indien de dataset onvolledig is, worden in de volgende hoofdstukken verdere maatregelen getoetst.

2.2 Ontbrekende data

Indien de dataset onvolledig is, dient een afweging te worden gemaakt van mogelijke onderzoeksmethoden om de dataset te vervolledigen. Dit is dezelfde afweging als van de reeds toegepaste onderzoeksmethoden:

Geofysisch onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Eerder uitgevoerd
	☐	☐	☐	☐	☐

toelichting

Het onderzoeksgebied was nagenoeg volledig bebouwd en verhard, het terrein is tevens te heterogeen (puin, gewapend beton, ...) voor een goede oppervlakedetectie.

Vlakdekkende opgraving	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Eerder uitgevoerd
	☐	☐	☐	☐	☐

toelichting

Niet noodzakelijk.

Indien één of meerdere onderzoeksmethodes **noodzakelijk** zijn voor het vervolledigen van de archeologische dataset, worden deze in het programma van maatregelen besproken.

Te nemen maatregelen:	JA	☐	NEE	☒
-----------------------	----	--------------------------	-----	-------------------------------------

Korte omschrijving:

Vrijgave van het terrein.

2.3 Antwoord op de onderzoeksvragen

In het programma van maatregelen was een uitgebreide set onderzoeksvragen gesteld, die in deze kort worden beantwoord.

Geo(morfo)logie en bodemopbouw

- *Kunnen de aardkundige gegevens van het landschappelijk booronderzoek worden aangevuld, bijgesteld of verfijnd?*

Er is geen sprake van een A/C-bodemprofiel, maar buiten de zone van de bebouwing is er sprake van een A/B/C-bodemprofiel, kenmerkend voor een voormalig akkerland.

- *Werden er ophogingslagen aangetroffen? Zo ja, wat is de datering en samenstelling van deze lagen en zijn deze archeologisch relevant?*

Niet van toepassing.

- *Is er sprake van (sub-)recente verstoringen en postdepositionele [sic] processen? En wat is het effect daarvan op de eventuele aanwezige en/of te verwachten archeologische resten?*

Binnen de contouren van het erf (binnen de 18^e – en 19^e -eeuwse gebouwencluster) is er sprake van verstoorde bodems.

11

Vondsten en paleo-ecologische resten

- *Welke vondsten en welke paleo-ecologische resten zijn in de context van een laag, spoor, of structuur aangetroffen? In welke mate dragen zij bij aan de karakterisering hiervan (complextype)?*

Er werd enkel aardewerk aangetroffen, gedeponeerd in greppels en een kuil.

- *Liggen in het onderzoeksgebied locaties die paleo-ecologisch bemonsterd kunnen worden? En wat is de te verwachten kwaliteit er van?*

Niet van toepassing.

- *Zijn er vondstconcentraties en wat is de aard hiervan?*

Niet van toepassing.

- *Welke datering is af te leiden uit vondsten in relatie tot sporen, structuren, lagen en profielen?*

Er is sprake van een bewoningsfase in de Late Middeleeuwen – op basis van het aardewerk en een bewoningsfase uit de 17^e – 20^e eeuw. Van de oudste fase zijn geen nederzittingsstructuren (gebouwplattegronden) aangetroffen.

- *Welke datering is af te leiden uit natuurwetenschappelijke gedateerde monsters in relatie tot sporen, structuren, lagen en profielen?*

Niet van toepassing.

- *In welke mate gaat het hierbij om vondsten en paleoecologische [sic] resten zonder context (aanleg- en stortvondsten, spoorloze vondsten)? Wat is hun aard, aantal en archeologische significantie?*

Niet van toepassing.

- *Wat is de horizontale en verticale spreiding?*

Niet van toepassing.

- *Hoe is per vlak de verhouding aanlegvondsten: vondsten uit sporen? Wat is de vondstdichtheid per vlak, per werkput, en in het geheel?*

Niet van toepassing.

Synthese

- *Hoe kan samenvattend na dit onderzoek de bewoningsgeschiedenis van het onderzoeksgebied beschreven worden?*

Er is op of in de zeer dichte nabijheid van de huidige gebouwen een bewoningsfase uit de Late Middeleeuwen, mogelijk vanaf de 14^e eeuw. Waar deze zich precies bevond is niet gekend. Ten vroegste in de 17^e eeuw is er sprake van de bouw van een hoeve en een schuur, die in de 19^e en 20^e eeuw verbouwd en aangevuld zijn.

- *Wat zijn de landschappelijke kenmerken van de locatie en zijn directe omgeving, voor, tijdens en na de onderzochte periode en welke conclusies kunnen getrokken worden over de invloed van de mens op de vorming van het landschap?*

Niet van toepassing, de situering van site is waarschijnlijk gericht op de Ronsen Heerweg.

- *Welke verbanden zijn er te leggen met historische, historischlandschappelijke [sic], bouwhistorische en/of overige cultuurhistorische aspecten van het onderzoeksgebied in zijn omgeving?*

Niet van toepassing.

- *Waarom zou men deze locatie uitgekozen hebben voor de ter plekke aangetroffen functie(s)?*

De nabijheid van de Ronsen Heerweg en de beschikbaarheid van akkerland zijn mogelijk de voornaamste factoren voor de keuze van de locatie.

- *Hoe vergelijkbaar is de onderzochte locatie met andere locaties in de archeo-regio met dit complextype en deze datering en hoe passen de bevindingen van het onderzoek in de archeoregionale [sic] context? Denk hierbij aan de kwaliteitsaspecten representiviteit [sic] en ensemblewaarde.*

Niet van toepassing.

Kwaliteit

- *Wat is de fysieke kwaliteit (gaafheid en herkenbaarheid van sporen; conservering van (an)organisch vondstmateriaal en van ecologische resten) van het onderzoeksgebied? Welke verschillen zijn er t.a.v. dit aspect binnen het onderzoeksgebied (binnen verticale en/of horizontale grenzen; complextypen, periode, sites)?*

De sporen zijn over het algemeen goed bewaard, exclusief de delen die in de teelaarde zijn opgenomen. Conservering van vondsten is beperkt tot anorganische materiaalcategorieën.

- *Wat is de inhoudelijke kwaliteit (zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde) van het onderzoeksgebied en welke verschillen zijn er t.a.v. dit aspect binnen delen van onderzoeksgebied (binnen verticale en/of horizontale grenzen; complextypen, periode, sites)?*

De site heeft weinig inhoudelijke kwaliteit wat betreft archeologische kenniswinst.

- *Welke waarde is er samenvattend te geven aan het onderzoeksgebied en de daarin te onderscheiden delen (binnen verticale en/of horizontale grenzen; complextypen, periode, sites?) Ofwel is of zijn er behoudenwaardige vindplaatsen aanwezig binnen de grenzen van het plangebied? Beschrijf en beredeneer.*

In zijn huidige vorm heeft de site geen archeologische waarde.

13

Conclusies en aanbevelingen

- *Is er een verwachting dat buiten het nu onderzochte gebied nog resten van deze vindplaats aanwezig zijn en wat is de verwachting omtrent de fysieke en inhoudelijke kwaliteit daarvan?*

In de dichte nabijheid kunnen sporen en structuren uit de Romeinse periode en de Middeleeuwen verwacht worden.

- *Hoe verhouden de conclusies zich tot de resultaten van het eerdere onderzoek of andere bekende gegevens?*

Niet van toepassing.

- *Wat is de potentiële [sic] impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de eventuele waardevolle en behoudenswaardige archeologische vindplaatsen?*

Niet van toepassing.

- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd (maatregelen behoud in situ) worden?*

Niet van toepassing.

- *Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones die eventueel in aanmerking komen voor vervolgonderzoek?*

Niet van toepassing.

- *Welke strategische en methodische [sic] aanbevelingen kunnen worden gegeven voor vervolgonderzoek? Hoeveel archeologische niveaus dienen er hierbij onder voorbehoud aangelegd worden en hoe onderscheiden deze zich? Welke vraagstellingen zijn voor dit eventueel vervolgonderzoek relevant? Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig?*

Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Niet van toepassing.

- *Dient men hierbij toch nog rekening [] houden met eventuele (semi-)intacte aanwezige vuursteenvindplaatsen van jagerverzamelaars [sic] in een eventuele aanwezige paleo-bodem, dat [sic] toch niet door het booronderzoek herkend kon worden?*

De aangetroffen bodem heeft zich ontwikkeld in een Pleistoceen alluvium, er is geen kans op de aanwezigheid van steentijdartefactensites.

2.4 Waardering

Indien een inschatting van het archeologisch kennispotentieel en een waardering van de archeologische sporen mogelijk is, kan ook een waardering van de site worden gedaan.

Indien een inschatting van het archeologisch kennispotentieel niet mogelijk is (onvoldoende data), dient de waardering te worden uitgesteld tot de dataset vervolledigd is.

Indien de site geen archeologisch kennispotentieel of potentieel op aanzienlijke archeologische kenniswinst bevat (door een totaal gebrek aan archeologische sporen en structuren), dan is de waarde van de site vanuit archeologisch standpunt uiteraard nul. Indien de site een aantal sporen en structuren bevat, dient het potentieel aan archeologische kenniswinst/kennisvermeerdering afgewogen te worden aan zowel de geplande werken als de maatschappelijke en economische investering die noodzakelijk is voor het bewaren van het archeologisch kennispotentieel.

Conform de CGP worden ook onderzoeksvragen geformuleerd, die in de waardering van het onderzoeksgebied en de daarbinnen al dan niet aangetroffen archeologische sites, worden beantwoord.

De essentie van deze onderzoeksvragen is:

1. Bevat het onderzoeksgebied archeologische sporen, structuren of afgelijnde sites ?

Het onderzoeksgebied bevat, binnen de reikwijdte van de geplande werken, met zekerheid geen bewaarde archeologische sites. Er is sprake van nederzettingsruis die er duidelijk op wijst dat er in de Late Middeleeuwen activiteiten op de site plaatsvonden. Het kan om een voorloper van de 18^e-eeuwse hoeve gegaan hebben, maar er zijn geen sporen of structuren bewaard die deze hypothese kunnen ondersteunen. Er is *-en blijft-* een kennishiaat tussen de nederzettingen met ingegraven paalkuilen en de nederzettingen die middels baksteenbouw en/of op het kaartemateriaal kunnen worden vastgesteld. Het gebrek aan tastbare sporen en structuren zorgt er voor dat verder onderzoek op de site geen archeologische kennisvermeerdering als gevolg zou hebben.

2. Zo ja: Is deze archeologische vindplaats voldoende waardevol dat het behoud in situ of ex situ de noodzakelijke investeringen verantwoordt ? Zo ja: motiveer.

In de afweging kosten versus baten heeft het geen zin om verder archeologisch onderzoek uit te voeren.

3 Literatuuroverzicht

3.1 Naslagwerken

Bartels M., 2011. *Steden in scherven. Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250-1900), Deel 2 Catalogus*, SPA Zwolle.

Bogemans, F., 2005. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart – kaartblad 30/38*, Geraardsbergen & Ath (deel), Vrije Universiteit Brussel, Brussel.

Borremans M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Academia Press, Gent.

Code Van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0.

De Groote K., 2008. *Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen*, in: Relicta Monografieën 1, VIOE, Brussel.

De Nutte G., 2021. *Ronsen Heerweg 77 te Welden. Archeologienota door middel van bureauonderzoek, visuele inspectie & landschappelijk booronderzoek*, Pertinax Rapporten 92, Dilsen-Stokkem.

Dondeyne S., Vanierschot L., Langohr R., Van Ranst E. & Deckers J., 2015. *De grote bodemgroepen van Vlaanderen: Kenmerken van de “Reference Soil Groups” volgens het internationale classificatiesysteem World Reference Base*, KU Leuven & Universiteit Gent in opdracht van Vlaamse Overheid, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen.

Pede R., 2006. *Archeologisch onderzoek langs de Hoogstraat te Oudenaarde in 2006*, OAR, het Open Archief van OE-publicaties, Brussel.

Van Ranst E. & Sys C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Universiteit Gent, Gent.

Van Zijverden W. & De Moor J., 2014. *Het groot profielenboek; Fysische geografie voor archeologen*, Leiden.

3.2 Online bronnen

<http://www.geopunt.be/>

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/>

<http://uurl.kbr.be>

<https://www.cartesius.be/>

http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE

<https://geoplannen.omgeving.vlaanderen.be/roviewer/?t=7&m=1&category=2>

www.geologievannederland.nl

<https://search.arch.be/nl/>

<i>Hembyse Archeologie is een handelsnaam van de in 2017 opgerichte vennootschap Hembyse BV.</i>	
<i>Maatschappelijke zetel:</i>	<i>Vogelhoekstraat 25A, 9050 Gentbrugge</i>
<i>BTW:</i>	<i>BE 0677.720.687</i>
<i>IBAN:</i>	<i>BE25890214307282</i>
<i>BIC:</i>	<i>VDSP BE 91</i>
<i>Telefoon:</i>	<i>0032 472 89 97 66</i>
<i>E-mail:</i>	<i>info@hembyse.net</i>
<i>Website:</i>	<i>www.hembyse.net</i>
<i>Sociale media:</i>	<i>https://www.facebook.com/HembyseArcheologie/</i>